

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан соціально-гуманітарного
факультету
Оксана ГОМОТЮК
«30» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
«30» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни «Пластична анатомія»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 02 Культура і мистецтво
спеціальність – 022 Дизайн
освітньо-професійна програма – «Графічний дизайн»**

кафедра архітектури та дизайну

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Лабораторні (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	2	3	16	30	3	6	35	90	3

**Тернопіль – ЗУНУ
2024**

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» підготовки бакалавра галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 022 «Дизайн» затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 року) зі змінами, відповідно до рішення Вченої ради (протокол № 11 від 26.06.2024 року).

Робочу програму склав викладач кафедри архітектури та дизайну **П'єх Роман Михайлович**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри архітектури та дизайну, протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри архітектури та дизайну, д.архітектури ., професор

Оксана ДЯЧОК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Дизайн» протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
к.пед.н., ст.викл.

Ірина ЦІДИЛО

Гарант ОП «Графічний дизайн»
к.пед.н., ст.викл.

Ірина ЦІДИЛО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЛАСТИЧНА АНАТОМІЯ»

1. Опис дисципліни «Пластична анатомія»

Дисципліна «Пластична анатомія»	Галузь знань, спеціальність ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Статус дисципліни <i>обов'язкова</i> Мова навчання <i>українська</i>
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність: 022 «Дизайн»	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Графічний дизайн»	Лекції: <i>Денна – 16 год.</i> Лабораторні заняття: <i>Денна – 30 год.</i>
Загальна кількість годин – 90	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 35 год.</i> Тренінг: <i>Денна – 6 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин – 4 з них аудиторних – 2		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Пластична анатомія»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення курсу «Пластична анатомія» є ознайомлення студентів з предметом, специфікою, етапами розвитку та основною проблематикою пластичної анатомії, опанування комплексом знань, умінь та навичок в галузі пластичної анатомії.

2.2. Завданнями вивчення дисципліни є:

- розкрити зміст, науково-теоретичні основи та методика вивчення пластичної анатомії;
- навчити студентів основам пластичного вирішення в процесі зображення людини;
- формувати вміння застосовувати знання з пластичної анатомії на заняттях з рисунку, живопису, скульптури;
- сприяти розвитку художнього мислення, зорової пам'яті, просторових уявлень, та естетичного ставлення до творів мистецтва.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

СК09. Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з курсів «Рисунок», «Живопис», «Історія мистецтва».

2.5. Результати навчання.

ПР01. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.

3. Зміст дисципліни «Пластична анатомія»

Змістовий модуль 1. Пластична анатомія – наукова основа зображення людини.

Тема 1. Історія і значення пластичної анатомії як науки.

Розвиток пластичної анатомії від найдавніших часів до сучасності. Найвідоміші канони зображення людини.

Тема 2. Загальний огляд будови людського тіла.

Пропорції, об'єми, канони зображення. Конструктивно-анатомічна будова людини. Замальовки конструктивних схем побудови. Замальовки конструктивної схем побудови людини в положенні контрапост. Замальовки окремо будови носа, ока та вуха.

Змістовий модуль 2. Пластика, рух і побудова скелета та м'язів людини.

Тема 3. Будова черепа.

Загальна форма черепа. Кістки мозкового черепа: потилична, лобна, дві тім'яні, дві вискові, дві клиновидні і решітчаста. Лицьовий череп. Очні западини, грушовидний отвір. Верхні щелепні кістки, виличні кістки, нижня щелепа - щелепний суглоб. Вікові особливості черепа. Виконати рисунок черепа людини в двох ракурсах.

Тема 4. Виконання рисунку суглобів.

Рух і пластика скелета верхніх кінцівок. Виконання рисунку суглобів. Рух і пластика скелета нижніх кінцівок. Замальовки кисті та стопи з натури.

Тема 5. Скелетна основа людського тіла.

Виконання рисунку скелета людини: рух, пластика й побудова. Хребет як основа всього скелета. Хребці. Пропорції і вигини хребта. Грудна клітина. Грудина, її положення та розмір. Ребра (справжні, несправжні та коливні). Форма грудної клітини.

Тема 6. М'язова система людини.

Замальовки особливостей анатомічного зображення положень і рухів людського тіла. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів шії з головою. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів тулуба (спереду, ззаду). Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів верхніх кінцівок. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова тазового поясу та м'язів нижніх кінцівок.

**4. Структура залікового кредиту
з дисципліни «Пластична анатомія»**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Лабор. заняття	Самост. робота	Інд. р-та	Тренінг	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль I.</i>						
<i>Пластична анатомія – наукова основа зображення людини</i>						
Тема 1. Історія і значення пластичної анатомії як науки.	2	2	3	1	3	ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ
Тема 2. Загальний огляд будови людського тіла.	4	6	6			ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ
<i>Змістовий модуль II.</i>						
<i>Пластика, рух і побудова скелета та м'язів людини</i>						
Тема 3. Будова черепа.	2	6	8	2	3	ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ
Тема 4. Виконання рисунку суглобів.		4	4			ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ
Тема 5. Скелетна основа людського тіла.	4	6	6			ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ
Тема 6. М'язова система людини.	4	6	8			ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ
Загалом	16	30	35	3	6	
<i>Підсумковий контроль</i>						екзамен

5. Тематика лабораторних занять

Лабораторне заняття № 1

Тема 1. Історія і значення пластичної анатомії як науки.

Питання для обговорення:

1. Розвиток пластичної анатомії від найдавніших часів до сучасності.
2. Найвідоміші канони зображення людини.

Лабораторне заняття № 2

Тема 2. Загальний огляд будови людського тіла.

Питання для обговорення:

1. Пропорції, об'єми, канони зображення.
2. Конструктивно-анатомічна будова людини.
3. Замальовки конструктивних схем побудови.
4. Порівняння пропорцій та конструктивно-анатомічної будови фігури дорослої людини та дитини.

Лабораторне заняття № 3

Тема 3. Будова черепа.

Питання для обговорення:

1. Загальна форма черепа.
2. Лицьовий череп.
3. Кістки мозкового черепа.
4. Очні западини, грушовидний отвір.
5. Верхні щелепні кістки, виличні кістки, нижня щелепа - щелепний суглоб.
6. Вікові особливості черепа.

Лабораторне заняття № 4

Тема 4. Виконання рисунку суглобів.

Питання для обговорення:

1. Рух і пластика скелета верхніх кінцівок.
2. Виконання рисунку суглобів.
3. Рух і пластика скелета нижніх кінцівок.

Лабораторне заняття № 5

Тема 5. Скелетна основа людського тіла.

Питання для обговорення:

1. Виконання рисунку скелета людини: рух, пластика й побудова.
2. Хребет як основа всього скелета.
3. Грудна клітина.

Лабораторне заняття №6

Тема 6. М'язова система людини.

Питання для обговорення:

1. Замальовки особливостей анатомічного зображення положень і рухів людського тіла.
2. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів тулуба (спереду,ззаду).
3. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів верхніх кінцівок.
4. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова тазового поясу та м'язів нижніх кінцівок.

6. Тренінг з дисципліни.

Організація і проведення тренінгу:

Тема: М'язова система людини

Порядок проведення:

Методика виконання навчальних завдань з живопису гіпсової голови як початкових основ зображення людини.

Виконати рисунок голови та шиї людини з різних ракурсів

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш детальнішого розгляду тематики курсу з використанням рекомендованих матеріалів і виконанням практичних завдань.

Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Навчальний матеріал з дисципліни, передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

№ п/п	Тематика
1.	Замальовки конструктивної схем побудови людини в положенні контрапост.
2.	Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів верхніх кінцівок.
3.	Виконання рисунку: пластика, рух і побудова тазового поясу та м'язів нижніх кінцівок.
4.	Замальовки окремо будови носа, ока та вуха.
5.	Виконати рисунок черепа людини в двох ракурсах
6.	Виконати рисунок голови та шиї людини з різних ракурсів

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Пластична анатомія» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях, індивідуальних бесідах та виконання ними завдань самостійної роботи, перегляд творчих робіт;
- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;
- підсумковий контроль проводиться у формі екзамену у термін, визначений графіком підсумкового контролю.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з дисципліни визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний Контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях (кожен здобувач має отримати не менше 4 оцінок)	Підсумкова робота, яка охоплює всі теми	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях (кожен здобувач має отримати не менше 4 оцінок)	Підсумкова робота, яка охоплює всі теми	Визначається як оцінка, отримана за виконане завдання під час тренінгу	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконані завдання самостійної роботи	Теоретичні питання (2 питання по 25балів), практичне завдання 1 – 50 балів, макс. 100 балів

Шкала оцінювання

За шкалою університету ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-6
2	Проекційний екран	1-6
3	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1-6
4	Ноутбук	1-6
5	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-6
6	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-6

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Веремчук В. С. Основи пластичної анатомії та малюнка / В. С. Веремчук, В. О. Долгіх. К.: Приватна школа, 2012. 330 с.
2. Гетьман Ю. А., Стельмах Л. С. Рисунок. Вивчення і зображення голови людини. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дизайн» денної та заочної форми навчання. Луцьк: ЛНТУ, 2010. 92 с.
3. Дворник Ю. В. Жива вода рисунка. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. 176 с.
4. Методичні рекомендації з дисципліни «Пластична анатомія»: для студентів спеціальності 022 Дизайн, ОП «Графічний дизайн». Укладач: П'єх Р.М. Тернопіль: ЗУНУ, 2024.
5. Мірчук З. П., Мірчук М. В. Анатомія людини. Навчальний посібник. Дрогобич: Вимір, 2007.
6. Підручник «Пластична анатомія» І. М. Наталуха, В. В. Апальков, С. В. Рибін, В. А. Носань, Р. Ю. Ногін, Харків, ХДАДМ, Майдан, 2018, 206 стр, іл 189
7. Сидоренко П. І., Бондаренко Г. О., Куц С. О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015.
8. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання: Навчальний посібник. Львів: аверс, 2010. 496 с.

Електронні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>
4. <http://graphic.org.ru/anatomy.html> анатомія для художників, книги
5. http://www.anatomy.tj/bones_head.php анатомічний атлас